

PÆDAGOGER ÅBNER FOR NYE KANALER TIL LÆRING

Leg og kropslige læringsformer vinder frem i skolen, og det giver nye muligheder for pædagoger. Med et godt lærer-pædagog-samarbejde er vejen banet for inklusion og en mere rummelig pædagogik.

AF CAMILLA MEHLSSEN

Udeundervisning. Computerspil. Kooperativ læring. Det er alle eksempler på legende læringsformer, der vinder frem i den danske folkeskole som alternativer til traditionel tavleundervisning. Mens ordet læring har sneget sig ind i dagtilbuddene, er leg omvendt ved at få en særdeles prominent position i skolen.

"I skoleverdenen er der en større erkendelse af, at krop, leg og læring hænger sammen. Det didaktiske begreb bliver i dag defineret meget bredere end tidligere. Leg er også læring. Man lærer ved at spille computerspil. Og hvis man laver bål, kan man lære noget om energikilder," lyder det fra Andy Højholdt, lektor i pædagogik på Institut for Skole og Læring ved Professionshøjskolen Metropol. Han har for nylig gennemført en undersøgelse af samarbejdet mellem lærere og pædagoger i indskolingen sammen med ph.d. Henrik Hersom fra Roskilde Universitet og lektor Mathilde Sederberg fra Professionshøjskolen UCC.

Andy Højholdt kalder udviklingen for en "pædagogisering" af skolen, og den vokser frem, fordi skolen – og den pædagogiske sektor generelt – i stigende grad anerkender sammenhængen mellem krop og læring.

"Der er en masse forskning, der peger på, at man kan lære på mange andre måder end ved at sidde stille og lytte," siger Andy Højholdt.

BRUG FOR FLERE PÆDAGOGER. Udviklingen åbner for nye muligheder for pædagogerne på skoleområdet. I dag er der ca. 15.000 pædagoger i →

*Indskolning på Lisbjerg skole, Aarhus.
Arkivfoto:
Claus Haagenen*

PÆDAGOGER I SKOLEN

I dag går ca. 230.000 børn i SFO, og der er ansat ca. 15.000 pædagoger i folkeskolen.

I skoleverdenen er der altså et øget samarbejde mellem lærere og pædagoger, og derfor efterspørges der også mere viden herom for at kunne udvikle det. Undersøgelsen "Det gode samarbejde" sætter fokus på samarbejdet mellem lærere og pædagoger i indskolingen, hvor de to faggrupper samarbejder om undervisningen.

Fire folkeskoler, der er kendt for at have et godt samarbejde mellem de to faggrupper, har åbnet dørene og sammen med forskergruppen undersøgt og diskuteret, hvad det gode lærer-pædagog-samarbejde er. Resultaterne er offentliggjort og formidlet i pjecen 'Det gode samarbejde', der tager afsæt i fire tematiske områder af samarbejdet mellem pædagoger og lærere.

Søg efter *Det gode samarbejde* under publikationer på bupl.dk

ANDY HØJHOLDT

Lektor i pædagogik på Institut for Skole og Læring ved Professionshøjskolen Metropol. Projektleder af undersøgelsen "Det gode samarbejde", som er udarbejdet i en tværfaglig projektgruppe i samarbejde med ph.d. Henrik Hersom, RUC og lektor Mathilde Sederberg, UCC Pædagoguddannelsen Nordsjælland.

den danske folkeskole og dermed også vigtige samarbejdsflader mellem pædagoger og lærere. Størstedelen af pædagogerne arbejder både i SFO- og undervisningsdelen.

De første skolefritidsordninger så dagens lys i 1984, og siden er der kommet en markant tilvækst af pædagoger til skolen. Og meget tyder på, at skolen fremover vil efterlyse endnu flere pædagoger, der kan bygge bro mellem leg og læring og møde børnene på nye måder.

"På mange skoler er der en større erkendelse af, at pædagoger i særlig grad kan iscenesætte undervisningen i mere legende former. Det er noget andet end tavleundervisning. Og her har pædagoger en masse at byde på. Det åbner den didaktiske platform, hvor pædagogen kan spille en vigtig rolle," siger Andy Højholdt.

Et udtryk for den udvikling er, at flere pædagoger finder vej til folkeskolens ældste klasser.

"Traditionen har været, at pædagogerne har været tilknyttet 1.-3. klassetrin for at sikre samspillet mellem SFO og skole, men i dag er der en stigende tendens til, at pædagoger bliver bragt i spil i skolens ældre klasser," siger Andy Højholdt.

ET ANDET BLIK PÅ BØRN. Når pædagoger får større betydning for skolens udformning, også i skolens ældre klasser, handler det især om et af tidens pædagogiske yndlingsord: inklusion. Fra politisk hold har det længe været et mantra, at skolen skal rumme flere specialbørn, og det mantra forplanter sig ud til skolerne.

"Vi ser på stadig flere skoler, at specialtilbuddene bliver lukket, og man arbejder mere med inklusion. Og hvis børn er meget forskellige, er der også brug for forskellige kompetencer til at imødekomme deres forskellighed," siger Andy Højholdt.

Inklusion er i dag en af skolens vigtigste opgaver, og det stiller krav til de pædagogiske metoder.

"Vi har en række børn og unge, der ikke lærer så meget, som vi gerne vil have. Derfor ser vi en stigende interesse i at skabe en rummelig pædagogik; en mere varieret pædagogik, der kan

rumme de mange børn og unge, der har det svært i skolen," siger Andy Højholdt. Han peger på, at det er vigtigt at udvikle et godt samarbejde mellem pædagoger og lærere for at fremme inklusionsindsatsen. Her tager han afsæt i undersøgelsen "Det gode samarbejde", som viser, at pædagogers og læreres samarbejde kan bidrage positivt til inklusion. Undersøgelsen bygger blandt andet på observationer og interview med pædagoger, lærere og ledere fra fire folkeskoler, der har ry for at have et godt samarbejde mellem lærere og pædagoger.

"Vores undersøgelse viser, at når lærere og pædagoger underviser sammen og har et tæt samarbejde, så får det positiv betydning for inklusion på den måde, at de sammen får øje på flere sider af børnene. På den måde bidrager samarbejde til en mere aktiv og involverende undervisning, fortæller Andy Højholdt.

I undersøgelsen fremhæves et eksempel på et vellykket samarbejde mellem pædagogen Henrik og læreren Helle, som her forklarer: "Henrik har hjulpet mig til at spotte de børn, der dækker over noget, for eksempel psykosomatiske problemer. Når jeg kommer ind og starter min undervisning i en klasse med 27 børn, så kan der nemt sidde og putte sig et barn i hjørnet. Men når Henrik kommer ind og spørger: 'Hej, hvordan går det?', får han kontakt med drengen eller pigen, som

Pædagog på indskolning på Lisbjerg skole, Aarhus. Arkivfoto: Claus Haagensen

tit bare lige skal tales i gang. Henrik er god til at opsnappe noget, inden det eskalerer. Det er nogle gange svært at opfange problemerne, når man er sådan en 'tavlesatan' så ser man ikke lige dem, som putter sig."

HELHEDSSKOLER VINDER FREM. Det er ikke kun inklusionstankegangen, der trækker pædagoger tættere på lærere. Skolen bevæger sig også ind over børns legetid, nemlig fritidsdelen, og det giver nye samarbejdsflader mellem lærere og pædagoger. Det ser man særligt i ideen om en heldags- eller helhedsskole. Egentlig er ideen ikke ny, men har i de senere år har fået mere medvind fra politisk hold. I dag er der en række forsøg med heldagsskoler rundt om i landet, hvor eleverne er i skolen fra 8 til ca. 16.

"Vi vil se flere heldags/helhedsskoler i fremtiden. Det er der ikke nogen tvivl om. Man vil forsøge at kvalificere hele skolen som ét læringsrum, både undervisnings- og fritidsdelen. Hvis vi skal tale om en hel skoledag fra 8-16, så er det vigtigt, at lærerne og pædagogerne samarbejder," siger Andy Højholdt.

Han mener, at det i princippet er en god idé, at der sker en såkaldt "didaktisering" af fritidsdelen, og at der kommer mål for, hvad fritidsdelen skal. Men han advarer mod blot at overføre skolens didaktik til fritidsdelen.

"Det er problematisk, hvis der sker en almen "skolificering" af fritids- og skoledelen. Det kommer der ikke noget positivt ud af," siger han.

NÅR FLERE BØRN. Andy Højholdt fortæller, at mange lærere tilskriver det en positiv betydning, at de har nogle andre fagpersoner at tale med om børnene. Og pædagogerne lærer samtidig børnene at kende på en anden måde.

Et andet eksempel fra undersøgelsen er pædagogen Allan, som ifølge læreren Malene har et andet potentiale i mødet med børnene. Som Malene siger: "Allan er en rigtig praktisk gut, som taler rigtigt godt med børnene. Derfor har vi valgt, at det er bedst, hvis han har en mindre gruppe, så han kan komme længere ind på livet af børnene. Han har så gode muligheder for at finde ud af, hvad der tænder dem, og hvad der motiverer dem."

Ifølge Andy Højholdt lægger både pædagoger og lærere vægt på samarbejdet, hvis de kan se, at det lykkes, og at det bidrager positivt til at nå nogle børn eller nogle mål, som de ikke kunne nå før. Og det er lige præcis det, der må være pejlemærket for tidens store samtænkning af skole og fritid: at nå flere børn.

"Målet for pædagogernes rolle i skolen må ikke være at komme ind i skolen. Målet må være at nå et nyt sted hen og skabe værdi: at åbne for andre kanaler til læring," slutter Andy Højholdt.

”Vores undersøgelse viser, at når lærere og pædagoger underviser sammen og har et tæt samarbejde, så får det positiv betydning for inklusion på den måde, at de sammen får øje på flere sider af børnene. På den måde bidrager samarbejde til en mere aktiv og involverende undervisning.”

Andy Højholdt.

SÅDAN SER DET GODE SAMARBEJDE UD

Med afsæt i undersøgelsen "Det gode samarbejde" giver Andy Højholdt her tre bud på, hvad det gode samarbejde mellem lærere og pædagoger forudsætter:

Lederen må prioritere samarbejdet.

"Samarbejde tager tid og kræver ledelsesmæssig prioritering. Det er to fagligheder, der skal mødes på en fælles platform. Derfor er det vigtigt for pædagogerne at byde ind i det samarbejde, både løbende og ved eksempelvis årlige samarbejdsdage, hvor lærere og pædagoger sammen planlægger det kommende skoleår." Pædagogen skal tage medansvar

"Når lærere og pædagoger omtaler det gode samarbejde, er det, når pædagogen tager medansvar. Der er et fagligt hierarki, og det fremgår også af Folkeskoleloven, at det er lærerens ansvar, men det betyder ikke, at den ene er mindre værd end den anden." Godt samarbejde er velforberejdet.

"I undersøgelsen har vi af og til observeret lærer-pædagog-samarbejde og tænkt 'Det her er spild af liv, tid og skatte kroner'. Hvis I skal have oplæsning af gyserfortællinger, så er det måske ikke det mest oplagte tidspunkt, at pædagogen står og kigger på det. Hvad får pædagogen ud af at se eleverne læse op og høre læreren give feedback på det? Pædagogen har en meget lille rolle at spille her. Samarbejde kræver forberedelse og en anden rolle."